

K osmdesátým narozeninám Jiřího Hájka

Sborník Jiří Hájek – 80. Editor Dušan Rozehnal. SDRUŽENÍ ZA EVROPSKÝ DŮM v Ústavu mezinárodních vztahů, Praha 1993, 140 stran (8 stran fotografické přílohy), ISBN 80-901301-3-5.

Členové čtyř nevládních organizací – Za Evropský dům – sdružení pro šíření myšlenky evropské spolupráce, Nadace Jiřího z Poděbrad pro evropskou spolupráci, Českého helsinského výboru a Českého výboru pro evropskou bezpečnost a spolupráci – předkládají veřejnosti sborník, připravený u příležitosti 80. narozenin univ. prof. dr. Jiřího Hájka, DrSc., univerzitního profesora, diplomata, československého ministra zahraničních věcí v období Pražského jara, jednoho z první trojice mluvčích Charty 77, uznávaného odborníka na problematiku lidských práv a bojovníka za jejich dodržování, významné osobnosti, která se pronikavě zapsala do našich dějin a jejíž hodnota odborná i lidská přesáhla hranice našeho státu.

Předkládaný almanach se skládá ze stručného úvodu, přinášejícího především gratulaci uvedených nevládních organizací Jiřímu Hájkovi a vysvětlujícího, proč a jak byl sborník sestavován, ze souboru příspěvků řady osobností, které s J. Hájkem spolupracovaly v různých etapách jeho dlouhého, plodného a dramatického života, z doslovu (místo ediční poznámky), ze dvou příspěvků z pera J. Hájka z poslední doby a z jeho bibliografie a z anglického resumé.

Je především zásluhou editora tohoto sborníku Dušana Rozehnala, že se podařilo shromáždit a vydat tato cenná svědectví. Sestavení sborníku bylo spojeno s velmi náročnou organizační přípravou, neboť nebylo jednoduché navázat kontakty a vyžádat si příspěvky od osobností, jako je francouzský prezident François Mitterrand, norská ministerská předsedkyně Gro Harlem Brundtlandová, Heinz Fischer, prezident rakouské Národní rady, nebo Peter Glotz, předák německých sociálních demokratů. Není v žádném případě vinou editora sborníku, že příspěvky řady dalších zahraničních autorů nedošly včas do uzávěrky, a nemohly být proto zařazeny do sborníku.

Velmi reprezentativní a vlastně různé peripetie Hájkova života dokumentující je soubor českých a slovenských přispěvatelů–gratulantů. Především prezident České republiky Václav Havel – spolu s Jiřím Hájkem a Janem Patočkou – první signatář Charty 77, dále Július Strinka, Miroslav Kusý, bývalý čs. diplomat Otto Klička, Alexandr Ort, Libuše Šilhánová, rektor Univerzity Karlovy Radim Palouš, dále Ota Šik, Zdeněk Mlynář, Jiří Pelikán, František Vlasák, Miroslav Galuška a Ladislav Šimovič, kteří v bezprostřední blízkosti J. Hájka prožívali Pražské jaro i srpen 1968, a řada dalších – Dobroslav Matějka, A. J. Liehm, Jaroslav Šabata, Zdeněk Jičínský, Vojtěch Menci, Václav Pavlíček, Čestmír Císař, Jan Štern, Jakub Čermín, Vladimír Kadlec, Vratislav Pěchota, Jiří Štěpanovský.

Ačkoli každý z nich pojal svůj příspěvek jinak – od velice srdečného přání, jaké zaslal V. Havel a jež je ve sborníku reprodukováno v původní rukopisné podobě, přes osobní vzpomínky, mající vysokou vypovídací hodnotu, po odbornou klasifikaci a vlastní percepce evropského vývoje, až po zamyšlení filozofická a etická. Bylo však zjevně zcela na přispěvatelích, jak přistoupí ke koncipování své stati. Zcela zřetelně však ze všech článků vyplývá jeden sjednocující prvek – úcta a respekt k osobnosti Jiřího Hájka.

Je tedy skutečně třeba ocenit mravenčí práci D. Rozehnala, jenž za podpory výše jmenovaných nevládních organizací dokázal shromáždit řadu příspěvků a zabezpečit včasné vydání sborníku. Ediční oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, jež svazek redakčně zpracovalo, připravilo důstojnou a kvalitní publikaci, jež právě v dnešní době laciných tisků a honby za atraktivními tituly je do značné míry výjimkou.

Není právě snadné hodnotit odbornou stránku prací tohoto typu. Je skutečně osobní

věcí jednotlivých příspěvatelů, zda se rozhodnou do sborníku přispět či nikoli, a je rovněž jejich věcí, jak své příspěvky pojmu. Je proto třeba ocenit práci spojenou s přípravou sborníku, především pak sám nápad a na něj navazující sílu a energii dovést tento nápad do konce.

Přesto se však domnívám, že sborník má několik vad na kráse. Především by bylo více než užitečné, kdyby byl opatřen podrobnější biografií jednotlivých příspěvatelů. Anglicky publikovaný výčet funkcí je velice stručný a pro některé čtenáře nemusí být přístupný. Podrobnější charakteristika v češtině by jistě přispěla k větší dokumentární a vypovídací hodnotě sborníku. Dále by bylo velice užitečné přinést podrobnější biografii J. Hájka – řadu faktů se sice dozvíme z četby jednotlivých příspěvků, nicméně přehledná chronologie by bezesporu zvýšila poznávací hodnotu studie. Je totiž nesporné, že přes svůj oslavný charakter má kniha značný význam po poznání řady aspektů, jež významně ovlivnily náš stát – jedním z nejvýznamnějších je zřetelné vyjádření sociálně demokratického proudu naší politiky, jeho souvislostí se sociálně demokratickým proudem na Západě, vymezení jeho prostoru, a to i ve vztahu k sociální demokracii po únoru 1948, vyjádření demokratizačních pokusů a třetí cesty v roce 1968. Z tohoto hlediska je také velmi symptomatický doslov z pera editora svazku D. Rozehnal, jež využil této příležitosti k vyjádření svého postoje k současnému vnitropolitickému dění u nás – především k rozdělení Československa, ale také k otázce česko-německých vztahů a řadě dalších. Domnívám se, že zde by byla snad na místě větší zdrženlivost, neboť v svazku pojatém a koncipovaném tak, jako je tomu v našem případě, nemusí být názor editora totožný s názory příspěvatelů, a editorský záměr je opticky do této polohy staví.

Závěrem je třeba konstatovat, že sborník k počtě 80. narozenin J. Hájka je nejen vhodným vyjádřením úcty a oceněním jeho života a díla, ale má také vysokou poznávací hodnotu. Proto by bylo více než užitečné, kdyby se tato kniha dostala do širší distribuční sítě. Byla by škoda, kdyby tomu tak nebylo.

Milada Poliženská